

Mimari Mirasın Turizme Açılmasının Mimari Mirasın Korunmasına Etkisi: Sanat Tarihi ve Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma

The Effect Of Using Architectural Heritage In Tourism On The Conservation Of Architectural Heritage: A Study On The Students Of Art History And Tourism

Hacer ARSLAN KALAY¹

Sedat ŞAHİN²

Sağbetullah MERİÇ³

Geliş Tarihi: 18.12.2017 / Düzenleme Tarihi: 07.03.2018 / Kabul Tarihi: 10.03.2018

Özet

Mimari miras varlıkları, kültürel mirasın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bir mimari miras varlığının turizme açılmasının ya da turistik bir alanda işlevsel hale getirilmesinin, o yapıyı olumsuz etkileyeceği düşüncesi yaygındır. Turizm endüstrisi açısından önemli bir çekicilik vasfı taşıyan mimari miras varlıklarının turistik bir figür olarak değerlendirilmesinin bu eserlerin korunabilmesinde nasıl bir etki yarattığı bu çalışmanın çıkış noktasıdır. Verilerin anket tekniği kullanılarak toplandığı bu araştırmada evreni Yüzüncü Yıl Üniversitesinde eğitim gören sanat tarihi ve turizm bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan regresyon analizi sonucunda sanat tarihi ve turizm öğrencileri açısından mimari miras varlıklarının turizme açılmasının mimari miras varlıklarının korunması üzerinde pozitif doğrusal bir etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Kültürel Miras, Mimari Miras, Turizm, Sanat Tarihi

Abstract

Architectural heritage is an important part of cultural heritage components. The idea that using an architectural heritage in tourism or making it functional in a touristic area will affect it adversely is widespread. One of the most important aspects of transferring architectural heritage assets to future generations is to protect them. What kind of effect does the using of architectural heritage assets as a touristic figure, which is an important attraction in terms of the tourism industry on preservation of these pieces is the starting point of this study. In this research which the data were collected using survey technique, the students of art history and tourism departments who are educated in Yuzuncu Yil University are constitutes the research universe. As a result of the regression analysis made, it turned out that using of architectural heritage assets in tourism, in terms of art history and tourism departments students has a positive linear effect on preservation of architectural heritage assets.

Keywords: Cultural Heritage, Architectural Heritage, Tourism, Art History

Giriş

Kültürel miras şu anda dünya çapında popüler ve bilimsel ilginin arttığı bir konudur ve kavramsal kapsamı sürekli genişlemektedir. Kültürel mirasın önemli bir parçasını da geçmişten günümüze kadar gelen, insanlar tarafından inşa edilen taşınmaz yapıları ifade eden mimari miras varlıkları oluşturmaktadır. Herhangi bir kültürel veya mimari miras varlığının bozulması ya da yok olması tüm dünya uluslarının mirası için bir yoksullaşma anlamına gelmektedir. Bu nedenle kültürel miras ve onun bir parçası olan mimari miras, ayrıcalıklı bir öneme sahiptir. Kültürel ve mimari miras dünya mirasının bir parçasıdır ve korunması tüm insanlığın ortak görevidir (İsmep, 2014:15).

Kuşaklar boyunca biriken kültürel içeriğin işlevselleştirilmesiyle oluşan yapısal mimari eserler, toplumların kültürel tarihinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Söz konusu mimari eserler geçmişle hissedilebilir bir bağlantı kurarak modern kent alanları için birer "kültürel kimlik aktarıcısı" rolünü üstlenirler (Matthews ve Grant-Smit, 2017:152).

Türkiye gelecek nesillere aktarımının sağlanması gereken ve bu amaçla korunmasının ve doğru yönetilmesinin öneminin ortaya çıktığı çok zengin bir kültür mirasına sahiptir. Sahip olunan kültürel miras varlıklarının turizmde kullanılması en az turizm kavramı kadar eskidir. Zira kültürel miras turizmi tüm dünya turizmi içinde en büyük paya sahip olan ve uzun zamandır işlenen bir konudur. Dolayısıyla turizm sektörü ile kültürel miras sektörü arasında bu bağlamda kimi zaman

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Van, Türkiye.

E-posta: hacerkalay@yyu.edu.tr

² Öğr. Gör., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Van, Türkiye.

E-posta: sedatsahin@yyu.edu.tr

³ Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Van, Türkiye.

E-posta: smeric@yyu.edu.tr

çatışma çıkabilmektedir. Turizm sektöründe ekonomik fayda ön planda tutulduğundan, kültür varlıklarının korunması konusunun arka plana itildiği düşünülmektedir. Bununla birlikte kültürel miras yöneticileri korumayı ön planda tutmakta ve turizm sektörünü koruma konusunda yeterince hassas görmemektedir.

Bu araştırmada kültürel miras ve turizm temsilcileri olarak kabul edilen öğrenci gruplarının, mimari mirasın turizme açılmasının mimari mirasın korunması üzerine etkisi konusundaki algı ve tutumları ele alınmıştır. Turizm ve sanat tarihi lisans öğrencilerinin mimari mirasın korunması ve turizm kapsamında kullanılması gibi konularda gelecekte doğrudan muhatap olunacak kişiler olması dolayısı ile araştırma evrenini öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın, gelecekte mimari mirasın korunarak turizmde etkin kullanılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda yapılmış yeterince araştırma olmaması ve araştırmanın geleceğe yönelik sağlayacağı katkı araştırmayı önemli kılmaktadır.

Kültürel Miras ve Mimari Miras

Miras; bir alanın doğal, kültürel ve yapılı çevreleri (Bandara, 2003: 3) olarak tanımlandığı gibi, tarihsel, sanatsal, etnolojik, sosyolojik, antropolojik ve dil açısından korunmak için üstün değerde mekân, varlık ve olaylar olarak da tanımlanmaktadır (Doğaner, 2003: 1). Miras, geniş bir konsept olarak tabiatı ve kültürel ortamı içermektedir (Günlü vd. 2009: 215).

Kültürel miras, insanoğlunun kimliğinin, varlığının ve sürekliliğinin simgesi ve kanıtıdır. Kültürel miras, sosyal, tarihsel (belgesel), estetik (sanatsal), simgesel, dini, manevi, ekonomik hatta politik değerler içerir. Kıt bir kaynak olan kültürel mirasın, toplum için önemli değer olan "emanet" kavramıyla özdeşleştirilerek, tüm değerleriyle birlikte gelecek nesillere aktarılması toplumsal bir sorumluluktur (Icomos, 2013).

Kültürel miras, bir grup ya da topluluğun eski ve önemli bulduğu dolayısıyla bilinçli koruma önlemlerine layık görülen varlıkları içerir. Genellikle uzmanlaşmış kurumların elinde bulunan siteler, taşınır ve taşınmaz eserler, uygulamalar ve bilgi öğeleri kültürel miras varlıkları olarak ifade edilmektedir (Brumann, 2015: 414). Başka bir ifade ile kültürel miras insanların öğelerle ve yerlerle ilişkilendirdiği değerdir (Office of Environment and Heritage, 2005: 55). ICOMOS 2013 Mimari Mirası Koruma Bildirgesinde Kültürel miras "Geçmişten bugüne ulaşmış, insanların sahiplik bağı içinde olmaksızın sürekli değişim halinde olan değerlerinin, inançlarının, bilgilerinin ve geleneklerinin bir yansıması olarak betimlenen somut ve somut olmayan tüm varlıklardır" şeklinde tanımlanmıştır. Yine ICOMOS 2013 Mimari Mirası Koruma Bildirgesinde Mimari miras "İnsanlığın ortak malı olan ve günümüze ulaşmış özgün nitelikleriyle geleceğe aktarılması gereken, farklı ölçek ve nitelikte olan ve tüm değerleriyle, bütünlük koruma ilkelerine göre korunması gereken yapı ve yapı gruplarıdır" şeklinde tanımlanmıştır.

Kültürel mirasın en önemli bileşenlerinden biri mimari mirastır. Mimari mirasın çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi toplumların kültürel sürekliliği sağlar. Mimari miras, çoğunlukla somut bir kimlik ifadesi, özellikle de ulusal kimlik olarak tanımlanır ve çoğunlukla kültür sürekliliğinin kanıtı olarak sunulmaktadır (Pearson ve Sullivan 1995; Jokilehto, 1999; Graham, Ashworth ve Tunbridge, 2000; Bevan, 2006; Dewi, 2017: 587). Mimari miras, kültürel mirasın kilit ve değiştirilemez bir yönü olup, şehirlere yaşam ve ruh verir. Aynı zamanda görünmez görünür semboller olduğu için ulusal kimlik hissi sağlar (Saradj, Pilakoutas ve Hajirasouliha, 2017: 283). Dolayısıyla, mimari miras, maddi biçimleri veya maddi özellikleri nedeniyle küresel olarak değerlidir. Özellikle yaş, özgünlük, estetik, benzersizlik ve anıtsallık, yapının miras değerlerinin ölçütleridir (Jokilehto, 1999; Orbasli, 2008; Feilden, 2003; Dewi, 2017: 587).

Günümüzde genellikle mimari miras varlığına, yapının mimari üslup ve formunu bozmadan, yeni işlevler kazandırılması uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Böylece zaten değerli olan yapı işlevselleştirilme sonucu daha değerli hale getirilmektedir (Dewi, 2017: 588). Mimari miras, bölgenin kültürel çeşitliliği ve yenilikçi potansiyeli için önemli bir ifade aracı olup, bölgesel kimliği ve yaşam tarzını incelemek için teşvik eden aynı zamanda kültürel kaynakları, ekolojii ve sosyal çevreyi dikkate almayı sağlayan bir unsurdur. Dolayısıyla turizm projelerinde sürdürülebilirliğin hayati bir bölümünü oluşturmaktadır (Alnafeesi, 2003: 98).

Mimari Mirasın Korunması

Hem doğa olayları hem de doğrudan insan eli ile oluşan ve miras olarak adlandırılan değerlerin korunması, günümüzde çözüme kavuşturması gereken önemli bir konudur. Geçmişten gelen bir mesajla kuşatılmış olan tarihi eserler, günümüzde eski geleneklerinin canlı tanıkları olarak yer almaktadırlar. İnsanlar, insanlık değerleri hakkında giderek daha fazla bilinçlenmekte ve eski anıtları ortak bir miras olarak görmektedirler. Bunları orijinalliklerinin tüm zenginliği ile gelecek nesillere teslim etmek insanlığın ortak görevi olarak görülmektedir (Jokilehto, 2003; Alnafeesi, 2003: 98). Mimari mirasın korunmasının temel amacı, özgünlük oluşturan nitelikleri bozmadan, estetik ve kültürel değerleri ortaya koymaktır. Teknik ve ustalık gerektiren bir eylem olan mimari koruma, koruma etiğine uygun olarak bilimsel ve sistematik araştırma ve değerlendirmeler gerektirir. Bu koruma, insanoğlunun kültürel üretimine saygılı davranıldığını gösteren bir durumdur. Bu nedenle mimari koruma, mimari mirasın bütünlüğünü kapsayan, sosyal ve kültürel bağlamda değerlendirilebilecek bir uygulamadır (Icomos, 2013).

Dolayısıyla mimari mirasın korunması, kültürel ve çevresel gelişmenin bir parçasıdır. Tutarlı bir gelişmeyi amaçlayan ve mimari mirasa saygılı her politika korumayı güncel, kültürel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ele almalıdır.

Mimari mirasın korunması; uygun planlama, kontrol ve yönetim gerektirmektedir. Mimari mirasın korunması yaklaşımları ve şekilleri farklılık arz etmesine rağmen amaç yapıları çevrenin yaşam döngülerini muhafaza etmektir (Awadh, 2007). Mimari mirasın korunmasına yönelik süreç; araştırma, belgeleme, teşhis, çözümlenme, yorumlama, koruma yaklaşımının belirlenmesi, uygulamaya yönelik müdahale tanımlarının yapılması, uygulama ve izleme faaliyetlerinden oluşmaktadır (ICOMOS, 2013).

Mimari koruma bilinci günümüzde coğrafi ve kültürel çeşitliliği özellikle de anıtsal veya dokusal her türden mimari detayı, binaları ve alanların kimliğini tüm seviyelerde tanıyan geniş bir disiplin haline dönüşmüştür (Rodwell, 2008:186). Mimari mirasın korunması, toplumlar için geniş kapsamlı olabilir, yerel ekonomiyi güçlendirebilir, kaynakları korumayı teşvik edebilir, ziyaretçilerin harcamalarını artırabilir, genel istihdamı sağlayabilir, bir toplumun benzersiz karakterini korumakla beraber topluluk gururunu ve topluluk kaynaklarının farkındalığını artırabilir (Alnafeesi, 2003: 98).

Mimari mirasın korunmasında: özgünlüğün ve bütünlüğün korunması, kültürel çeşitliliğin muhafaza edilmesi, maddi ve maddi olmayan unsurların toplumsal kimliği yansıtacak şekilde kalmasının sağlanması ön şartlar olarak sıralanmaktadır (Rodwell, 2008: 186). Mimari mirasın korunması, üslup biçimlerini korumak demektir. Bunun nedeni, kimliğin ve bilginin sürekliliğinin mimari formların özgünlüğüne dayandığının varsayılmasıdır. Dolayısıyla kopya yapılar, orijinallik bulunmayan ve gerçek hikayeleri anlatamayan sahte yapılar olarak görülmektedir (Orbasli, 2008; Dewi, 2017: 588). Mimari mirasın işlevlendirilmesi, yaratıcılığın ve ekonomik çekiciliğin önemli bir bileşeni olduğunu göstererek, toplumda yaşam kalitesinin yükseltilmesini sağlayacaktır. Aynı zamanda toplumsal bütünleşmenin ve karşılıklı anlayışın temin edilmesinde önemli rol oynayacaktır (Icomos, 2013).

Mimari Mirasın Turizme Açılması

Kültür ve kültürel miras öğeleri, turizm endüstrisinde giderek önemi artan bir ham madde olarak karşımıza çıkmaktadır (Richards, 1999: 9). Kültürel turizm veya kültürel miras turizmi, turizmin bulunduğu yerin kültürel mirasına yönelik bir turizm dalıdır. Kültür turizminin genel amacı, geçmişin bir değerlendirmesini yapmaktır (Bandara, 2003:3). Kültürel miras, geçmişten günümüze, kentsel veya yapı miras, endüstriyel miras, denizcilik mirası, kırsal miras, mutfak mirası, etnik miras ve insan mirası gibi bölümlerle ele alınan bir konudur (Ung ve Vong, 2010; Ballantyne vd., 2014: 705).

Kültürel miras turizmi, turizm endüstrisinin en hızlı büyüyen bölümüdür. Çünkü turistler arasında uzmanlaşma eğilimine doğru bir artış söz konusudur. Kültürel miras turizmi; turistlerin, tarih ve kültür hakkında fikir kazandıran deneyimler aradığı, ülkelerin önemli parçalarından biridir. Bugün, tarihi ve kültürel mekânları ziyaret etmek, en popüler turistik etkinliklerden biri olarak kabul edilmektedir (Nataraja, 2016).

Genel olarak kültürel miras öğeleri ve bu öğelerin turizm kapsamında kullanılması birçok disiplin kapsamında farklı bakış açıları ile analiz edilmiştir (Du Cros, 2001; Poria, Butler ve Airev, 2001; Riley ve Harvey, 2005; Meskell, 2009; Prat Forga ve Cànoves Valiente, 2017). Özellikle mimari miras turizmi, kültürü ve doğayı sentezleyen önemli bir turizm aracı olarak ifade edilmektedir.

Dünya Turizm Örgütü kültür turizmini, kişilerin kültürel motivasyonlar içeren çalışma gezileri, gösteri sanatları ve diğer kültür turları, festivallere ve diğer kültürel etkinliklere katılma, sitlere ve anıtlara yapılan ziyaretler, doğa çalışmaları, folklor, sanat ya da hac için yapılan yolculuklar şeklinde tanımlamaktadır (Jordan, 2013: 50). Miras turizmi, mimari ve yapı çevre (örneğin kiliseler, kaleler), arkeolojik, kültürel veya tarihi önemi olan yerler, müzeler ve kültür merkezleri ya da doğal veya çevresel güzellikleri taşıyan ünlü yerler üzerine odaklanmaktadır (Bonn vd., 2007; Ballantyne vd., 2014: 705).

Poria, Butler ve Airev (2001) miras turizmini, geçmişin ve şimdinin hikâyelerini ve insanlarını özgün olarak temsil eden yerleri ve etkinlikleri keşfetmek için yapılan seyahat olarak tanımlamaktadır. Du Cros (2001) miras turizmini, geçmişte eğlenceli bir şekilde öğrenmek için tarihi, kültürel, doğal, eğlence ve manzaralı turistik yerleri ziyaret etmenin birincil amacı olan bir boş zaman gezisi olarak tanımlamaktadır. Miras turizmi ayrıca, turistlerin ziyaret ettikleri yerin miras karakteristiğini kendi sahip oldukları miras bilinçlerine göre değerlendirmelerinden oluşan temel motivasyonları olarak tanımlanan bir turizm alt grubudur (Prat Forga ve Cànoves Valiente, 2017: 268).

Turizm bölgelerinin kültür ve turizm açısından saygınlıkları, sahip olduğu kültürel varlıkların sayısı ile doğru orantılıdır. Turizmden elde edilen katma değer yüksek olduğu ülkeler ve bölgeler, somut ve/veya somut olmayan miras değerlerini ön plana çıkarmak için çaba sarf etmekte ve bu çabanın turizmden üretilen kazancı artıracığını öngörmektedirler (Çapar ve Yenipınar, 2016:106).

Kültürel Miras unsurlarının korunması ile turizm alanında değerlendirilmesi arasında bir çatışmadan bahsetmek mümkündür. Bu çatışma ilk olarak 1987 yılında Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) tarafından ortaya atılmıştır (McKercher ve Du Cros 2002: 10). Kültürel miras temsilcileri, kültürel varlıkların ekonomik çıkarlar açısından kullanılarak tehlikeye atıldığını ifade etmektedir. Turizm yöneticileri ise bu tehlikenin ayarlanabilir bir risk olduğunu savunmaktadırlar. Miras turizminde değerlendirilen kültür varlıkları bireylerin geçmiş ile olan bağlantısını yeniden kurmalarını sağlayarak kültüre ve tarihe olan ilgiyi yeniden canlandırmaktadır. Ayrıca, bir çekim unsuru olarak kültür, bir yörenin tarihi, kültürel, dinsel ve endüstriyel geçmişinin korunmasının zorunlu olduğunu savunmak için etkili bir güçtür (McKercher, Ho ve Cros, 2005: 541).

Kültürel miras ve turizm arasındaki çatışma durumunun ortadan kaldırılmasını sağlamak için sürdürülebilir turizm çalışmaları yapılmaktadır. Sürdürülebilir turizm çalışmaları, genellikle turizm bölgelerinin taşıma kapasitesi hesaplarını, plan ve politikaları hayata geçirerek bu çatışmadan doğabilecek zararı en aza indirme hatta mümkünse tamamen ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır (Kahraman ve Türkay, 2006).

ICOMOS tarafından 1999 yılında hazırlanan ve kültürel miras değeri taşıyan alanlarda turizm yönetimini konu alan "Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü" kapsamında bir takım ilkeler gündeme getirilmiştir. Bu ilkeler ile ziyaretçilere yerel kültürel mirasla doğrudan temas kurmaları için iyi yönetilen fırsatlar sunulmasının, iyi yönetilen sürdürülebilir turizm çalışmalarının, koruma ve turizm planlarının ziyaretçi memnuniyetine odaklı olmasının, yerel halkın turizm planlamasına

katılımının, yapılan planlamaların ev sahibi topluluğa fayda sağlamanın ve turizm teşvik programlarının kültürel miras varlıklarını korumaya yönelik geliştirilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Farklı turist deneyimleri için yarışan destinasyonların sayısının artması ile geleneksel tarihi mekanlar rekabetçilik ve çekicilik amacıyla daha fazla kullanılmaktadır. Ancak bu durum, miras yerlerinde korumanın zorlaşmasına ve kültürel değerlerden taviz verilmesine neden olabilmektedir (Nasser, 2003: 467). Mimari miras varlıklarının turizm alanında değerlendirilmesi ekonomik ve sosyolojik olarak kazanç sağlasa da bu kazancın çoğunlukla turizm endüstrisinin hanesine yazıldığını söylemek mümkündür. Kültürel miras ve turizm çatışmasının ana sebebinin turizme kazandırılmış yüzlerce hatta binlerce yıllık tarihi varlıkların bozulması hatta bazen tamamen yok olması olarak ifade edebiliriz. Bu yok oluşa, genellikle kitle turizminin yarattığı yoğun turist akımı ve ortaya çıkan taşıma kapasitesinin aşılması neden olsa da bilinçsiz bir turist dahi bu tahribatı arttırabilmektedir (Arslan Kalay ve Yenişehirlioğlu, 2017).

Son yıllarda turizmin Dünya Mirası Alanları üzerindeki etkisine artan bir ilgi duyulmaktadır. Bu durum, Dünya Mirası Listesindeki eserlere olan ziyaretçi sayılarını arttırmakta (Yang, Lin ve Han, 2010) ve koruma ve turizme açılma konusunu tartışmaya açık hale getirmektedir (Buckley, 2004). Dünya miras alanları mevcut toplum hayatında bir işlev sürdürmeli ancak en önemlisi gelecek nesillere iletilmek üzere korunmalıdır. Bir alanın Dünya Mirası statüsü kazanmasının ilk şartı muhafaza edilmesi ve gelecek nesiller tarafından erişilebilir olmasıdır. Bu nedenle sürdürülebilir turizm faaliyetinin yönetilmesi kritik bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Garrod ve Fyall, 2000; Pederson, 2002; Landorf, 2009: 53).

Turizm dünyada önemli bir olgudur ve canlılığını koruyarak büyümesi tamamen sürdürülebilirliğine bağlıdır. Kültürel miras turizmi, kültürel miras kaynaklarının ve turizm endüstrisinin korunması vizyonu üzerine geliştirilmelidir. Hükümetler, yerel yönetimler ve özel sektör, turizmin etkisinin belirlenmesinde ve turizm kalkınma planlarının hazırlanmasında önemi artan mimari ve kültürel mirasın korunması için iç turizme daha fazla dikkat etmelidir (Alnafeesi, 2003: 98).

Awadh (2007: 5), miras şehirlerinin; miras ve kentsel korumaya ilişkin doğru ilkeler uygulanarak korunmasının ve kültürel mirasın turizm gelişimiyle ilişkili sürdürülmesinin, olumlu sonuçlar doğuracağını savunmaktadır. Bu da, binaların, alanların ve toplum kültürünün korunma yönü dikkate alınarak turizm kapsamında değerlendirilmesinin yabancı gelir yaratacağı anlamına gelmektedir.

Turizm, doğal ve kültürel mirasın korunması için olumlu bir güç olarak değerlendirilmektedir. Turizm sayesinde, kültür mirasının ekonomik yönleri yakalanabilir ve kaynak yaratılabilir. Birçok ulusal ve bölgesel ekonominin temel bileşeni olan turizm, iyi yönetildiğinde gelişme için önemli bir etken olabilir.

Araştırmanın Amacı, Önemi ve Sınırlılıkları

Bu çalışmada, sanat tarihi öğrencileri ile turizm öğrencileri açısından mimari mirasın turizme açılmasının mimari mirasın korunması üzerinde herhangi bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Mimari eserler geçmişten geleceğe uzanan ve buldukları yerde yaşanan tarihin izlerini taşıyan en önemli kültürel mirasların başında gelmektedir. Bu eserlerin korunarak uzun yıllar varlıklarını sürdürmelerinin bu konuda bilinçli bireylerin yetiştirilmesiyle doğru orantılı olduğu belirtilebilir. Bu açıdan toplumların geleceğini temsil eden üniversite öğrencilerinin mimari mirasın korunmasına ve turizm açısından değerlendirilmesine yönelik düşünceleri önemli görülmektedir.

Araştırma Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin sanat tarihi ve turizm konulu bölümlerinde eğitim gören ön lisans ve lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirildiği için genelleme yapılması açısından sınırlılıklar bulunmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada sanat tarihi öğrencileri ile turizm öğrencileri açısından mimari mirasın turizm sektöründe çekicilik unsuru olarak kullanılmasının mimari mirasın korunması üzerinde ne tür bir etkisinin olduğu, yalnızca sanat tarihi öğrencilerinin mimari mirasın turizme açılmasına ve korunmasına yönelik düşünceleri ve aynı zamanda yalnızca turizm öğrencilerinin mimari mirasın korunmasına ve turizme açılmasına ilişkin bakış açıları da ortaya çıkarılmak istenmiştir. Bu sebeple araştırma kapsamında Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin sanat tarihi ve turizm bölümlerinde eğitim gören ön lisans ve lisans öğrencilerine konuyla ilgili hazırlanmış anket uygulanmıştır. 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde sanat tarihi bölümünde 600, turizm bölümlerinde ise toplam 200 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır. Araştırma kapsamında 500 anket dağıtılmış geri toplanan anketlerin 260 adedinin değerlendirmeye alınacak nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında veri elde etmek amacı ile oluşturulan anket formunda, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacı ile yedi soru yer almaktadır. Bu sorulardan bazıları açık uçlu olarak sorulurken bazıları da kategorize edilerek sorulmuştur. Anket formunda mimari miras varlıklarının korunmasına yönelik olarak beşli likert şeklinde hazırlanmış 12 ifade bulunmaktadır. Mimari miras varlıklarının turizme açılması ile ilgili olarak ise, yine beşli likert şeklinde hazırlanmış 14 ifade bulunmaktadır.

Verilerin analizi aşamasında Spss 23.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin dağılımı ve değişkenler göz önünde bulundurularak gruplar arasındaki farklılıkları belirlemeye yönelik analizler uygulanmıştır. Verilerin toplanması ve gerekli analizlerin yapılmasından sonra elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Sosyal bilimlerde, genellikle çalışmalarda kullanılan ölçeklerin güvenilirliğinin Cronbach Alpha iç tutarlılık değerinin hesaplanması ile belirlendiği görülmektedir. Ölçeğin tutarlı olduğunu ortaya koymak için Cronbach Alpha katsayısının 0,70 üzerinde değer alması gerektiği belirtilmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011). Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin ve genel ölçeğin Cronbach Alpha katsayılarına bakıldığında mimari miras varlıklarının turizme açılması ile ilgili ölçeğin

katsayısının 0,836; mimari miras varlıklarının korunması ile ilgili ölçeğin katsayısının 0,868; ölçeğin genelinin katsayısının ise 0,906 olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında cevap bulunması amaçlanan hipotezler aşağıda sıralanmıştır.

H₁: Sanat tarihi öğrencileri açısından mimari mirasın turizme açılmasının mimari mirasın korunması üzerinde bir etkisi vardır.

H₂: Turizm öğrencileri açısından mimari mirasın turizme açılmasının mimari mirasın korunması üzerinde bir etkisi vardır.

Bulgular

Aşağıda öncelikle araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler verilmiş, arkasından araştırma sorularına cevap bulabilmek için yapılan ilişki ve etki analizlerinin sonuçlarından bahsedilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Frekans (n:260)	Yüzde
Cinsiyet		
Erkek	120	46,2
Kadın	140	53,8
Yaş		
20 yaş ve altı	82	31,5
21-23 yaş	114	43,8
24 yaş ve üstü	64	24,6
Babanın Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	34	13,1
İlköğretim	139	53,5
Lise	56	21,5
Lisans	26	10,0
Lisansüstü(Yüksek lisans, Doktora)	5	1,9
Annenin Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	112	43,1
İlköğretim	114	43,8
Lise	25	9,6
Lisans	6	2,3
Lisansüstü(Yüksek lisans, Doktora)	3	1,2
İkamet Yeri		
Köy	54	20,8
Belde	12	4,6
İlçe merkezi	52	20,0
Şehir	142	54,6
Bölüm		
Turizm	120	46,2
Sanat Tarihi	140	53,8
Sınıf		
1. sınıf	104	40,0
2. Sınıf	103	39,6
3. Sınıf	16	6,2
4. Sınıf	37	14,2
Toplam	260	100

Tablo 1’de yer alan bilgilere göre katılımcıların %53,8’ini kadınlar, %46,2’sini erkekler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları incelendiğinde çoğunluğu (43,8) 21-23 yaş aralığındadır. Katılımcıların babalarının eğitim durumlarına bakıldığında %53,5 oranında bireyin babalarının eğitim durumları ilköğretim düzeyinde iken yalnızca %1,9’unun babalarının Lisansüstü seviyede eğitiminin olduğu görülmektedir. Annelerinin eğitim durumuna durumu göz önüne alındığında yoğunluk ilköğretim mezunu (%43,8) ve okuryazar olmayan (%43,1) bireylerden meydana gelmektedir. Katılımcıların ikamet yerleri incelendiğinde büyük çoğunluğun (%54,6) şehirde ikamet ettiği görülmektedir. Öğrencilerin %53,8’i sanat tarihi bölümünde okurken, %46,2’si turizm bölümünde okumaktadır. Sınıf durumları göz önüne alındığında ise 1. sınıf (%40,0) ve 2. sınıf (%39,6) öğrencilerinin çalışmada ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir.

Tablo 2: Sanat Tarihi Öğrencilerinin Mimari Miras Varlıklarının Korunmasına Yönelik İfadelere Katılım Düzeyi

Mimari Miras Varlıklarının Korunmasına Yönelik İfadeler	Frekans ve Yüzde Değerleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Mimari mirası, önemli bir ulusal kültürel varlık olduğu için korurum.	Frekans	12	2	6	44	76	4,21
	Yüzde	8,6	1,4	4,3	31,4	54,3	
Mimari mirası çevreyle uyumlu yüksek estetiğe sahip yapılar olduğu için korurum.	Frekans	13	10	9	51	57	3,92
	Yüzde	9,3	7,1	6,4	36,4	40,7	
Mimari mirasın yerel kimliğin karakteri olması sebebiyle benzersiz olduğunu düşünüyorum.	Frekans	7	7	20	48	58	4,02
	Yüzde	5,0	5,0	14,3	34,3	41,4	
Mimari mirasın korunması bulunduğu yerdeki genel mimari farklılığın devam etmesini sağlar.	Frekans	6	9	19	46	60	4,03
	Yüzde	4,3	6,4	13,6	32,8	42,9	
Mimari mirasın korunması atalarımızdan kalan varlıklar olduğu için önemlidir.	Frekans	10	8	13	44	65	4,04
	Yüzde	7,1	5,7	9,3	31,4	46,4	
Mimari miras çocuklarımıza bırakmamız gereken değerli bir emanettir.	Frekans	7	5	12	46	70	4,19
	Yüzde	5,0	3,6	8,6	32,8	50,0	
Mimari miras varlıkları eğitim değeri taşımaktadır.	Frekans	8	7	25	39	61	3,98
	Yüzde	5,7	5,0	17,9	27,8	43,6	
Mimari mirasın korunması maliyeti yüksek olduğu için önemli değildir.	Frekans	19	22	20	26	53	3,51
	Yüzde	13,6	15,7	14,3	18,6	37,9	
Mimari miras doğal çevrenin bir parçası olduğu için mimari mirası koruduğum da doğal çevreyi de korumuş olurum.	Frekans	12	3	22	44	59	3,96
	Yüzde	8,6	2,1	15,7	31,4	42,1	
Kültürel mirasın korunması ile ilgili yasa ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibiyim.	Frekans	16	18	31	37	38	3,45
	Yüzde	11,4	12,9	22,1	26,4	27,1	
Mimari mirasın korunmasında restorasyon çalışmalarının önemli olduğunu düşünüyorum.	Frekans	8	12	15	47	58	3,96
	Yüzde	5,7	8,6	10,7	33,6	41,4	
Mimari miras varlığının bulunduğu yerde yeni yapıların inşa edilmesi alanın mimari dokusuna zarar verir.	Frekans	18	13	13	27	69	3,82
	Yüzde	12,9	9,3	9,3	19,3	49,3	
Genel Ortalama							3,92

Tablo 2 incelendiğinde sanat tarihi öğrencilerinin mimari miras varlıklarının korunmasına yönelik algılarının genel ortalaması 3,92 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama öğrencilerin mimari miras varlıklarının korunması gerektiği algısına sahip olduğunun göstergesidir. Sanat tarihi öğrencileri korumaya yönelik olarak en yüksek ortalama ile (4,21) "Mimari mirası, önemli bir ulusal kültürel varlık olduğu için korurum" ifadesine katıldıkları görülmektedir. En düşük katılım ortalaması ise (3,45) "Kültürel mirasın korunması ile ilgili yasa ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine aittir. "Mimari mirasın korunması maliyeti yüksek olduğu için önemli değildir" ifadesine verilen yanıtlar istatistik programı yardımı ile ters kodlanarak yorumlanmıştır. Ters kodlama sonucu elde edilen ortalama ise 3,51 olarak hesaplanmıştır. Genel olarak ifadelere ait ortalamaların birbirine yakın olduğu ve öğrencilerin katılıyorum yönünde fikir beyan ettikleri sonucu elde edilmiştir. Bu veriler sanat tarihi öğrencilerinin mimari mirasın korunması gerektiği algısına sahip olduğunun göstergesidir.

Tablo 3: Sanat Tarihi Öğrencilerinin Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılmasına Yönelik İfadelere Katılım Düzeyi

Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılmasına Yönelik İfadeler	Frekans ve Yüzde Değerleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Turistik ziyaretlerin mimari miras varlıklarını tahrip edeceğini düşünüyorum.	Frekans	40	23	22	28	27	2,85
	Yüzde	28,6	16,4	15,7	20,0	19,3	
Mimari miras yapılarının taşıma kapasiteleri ölçülüp ziyaretçi sayıları belirlendiği takdirde turizme açılmasının uygun olacağını düşünüyorum.	Frekans	13	7	9	48	63	4,00
	Yüzde	9,3	5,0	6,4	34,3	45,0	
Mimari miras yapılarının işlevselleştirilerek (restoran, otel, cafe vb.) turizme açılmasını doğru buluyorum.	Frekans	31	15	25	32	37	3,20
	Yüzde	22,1	10,7	17,9	22,9	26,4	
Mimari mirasın turist çekmek ve yerel kalkınma sağlamak için önemli bir araç olduğunu düşünüyorum.	Frekans	9	11	21	38	57	3,90
	Yüzde	6,4	7,9	15,0	30,0	40,7	
Mimari mirasın benzersiz turizm cazibelerinden biri olduğunu düşünüyorum.	Frekans	8	6	26	34	66	4,02
	Yüzde	5,7	4,3	18,6	24,3	47,1	
Mimari miras yapılarının turizme açılmasının, yapının bulunduğu çevrenin alt yapısını geliştireceğini düşünüyorum.	Frekans	7	12	24	47	50	3,86
	Yüzde	5,0	8,6	17,1	33,5	35,7	
Mimari miras varlıklarının turizme açılmasının bölgedeki taşınmazların (konut, arsa vb.) değerini arttıracaklarını düşünüyorum.	Frekans	7	9	29	49	46	3,84
	Yüzde	5,0	6,4	20,7	35,0	32,9	
Mimari miras varlıkları turizme açıldığında daha fazla değer ifade edeceğini düşünüyorum.	Frekans	10	12	19	40	59	3,89
	Yüzde	7,1	8,6	13,6	28,5	42,1	
Turizme açılmayan bir mimari miras varlığının eninde sonunda yok olacağını düşünüyorum.	Frekans	13	15	29	37	46	3,62
	Yüzde	9,3	10,7	20,7	26,4	32,9	
Mimari miras varlığının turizme açıldığında önemli bir ekonomik girdi yaratacağını düşünüyorum.	Frekans	13	13	19	41	54	2,78
	Yüzde	9,3	9,3	13,6	29,3	38,6	
Turizme açılan mimari miras varlığının bilinirliğinin artacağını düşünüyorum.	Frekans	6	6	30	40	58	3,98
	Yüzde	4,3	4,3	21,4	28,6	41,4	
Turizm hareketine katılanların mimari miras yapılarına zarar vermeyecek bilinçte olduklarını düşünüyorum.	Frekans	14	8	40	40	38	3,56
	Yüzde	10,0	5,7	28,6	28,6	27,1	
Mimari mirasın turizme açılması ile mimari geleneğin Dünya'da esin kaynağı oluşturacağını düşünüyorum.	Frekans	9	5	25	52	49	3,90
	Yüzde	6,4	3,6	17,9	37,1	35,0	
Mimari miras varlıklarıyla benzer mimari geleneğe sahip yeni yapıların inşa edilerek turizme açılmasını doğru buluyorum.	Frekans	7	9	32	37	55	3,88
	Yüzde	5,0	6,4	22,9	26,4	39,3	
Genel Ortalama							3,73

Sanat tarihi öğrencilerinin mimari miras varlıklarının turizme açılmasına yönelik algılarının genel ortalaması 3,73 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama öğrencilerin mimari miras varlıklarının turizm kapsamında değerlendirilmesine olumlu algıladıklarının göstergesidir. Sanat tarihi öğrencileri mimari miras varlıklarının turizme açılmasına yönelik olarak en

yüksek ortalama ile (4,02) "Mimari mirasın benzersiz turizm cazibelerinden biri olduğunu düşünüyorum." ifadesine katıldıkları görülmektedir. En düşük katılım ortalaması ise (2,85) "Turistik ziyaretlerin mimari miras varlıklarını tahrip edeceğini düşünüyorum" ifadesine aittir. Bu ifade ölçekte ters soru olarak yer aldığından, istatistik programı yardımı ile ters kodlanarak yorumlanmıştır. Bu ifadeye ait ortalamaların en düşük ortalama olmasının bu duruma bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir. Genel olarak ifadelerle ait ortalamaların birbirine yakın olduğu ve öğrencilerin katılıyorum yönünde fikir beyan ettikleri sonucu elde edilmiştir. Bu veriler sanat tarihi öğrencilerinin mimari mirasın turizme açılması gerektiği algısına sahip olduğunun göstergesidir.

Tablo 4: Turizm Öğrencilerinin Mimari Miras Varlıklarının Korunmasına Yönelik İfadelere Katılım Düzeyi

Mimari Miras Varlıklarının Korunmasına Yönelik İfadeler	Frekans ve Yüzde Değerleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Mimari mirası, önemli bir ulusal kültürel varlık olduğu için korurum.	Frekans	9	2	8	49	52	4,10
	Yüzde	7,5	1,7	6,7	40,8	43,3	
Mimari mirası çevreyle uyumlu yüksek estetiğe sahip yapılar olduğu için korurum.	Frekans	6	6	10	60	38	3,98
	Yüzde	5,0	5,0	8,3	50,0	31,7	
Mimari mirasın yerel kimliğin karakteri olması sebebiyle benzersiz olduğunu düşünüyorum.	Frekans	8	6	28	40	38	3,78
	Yüzde	6,7	5,0	23,3	33,3	31,7	
Mimari mirasın korunması bulunduğu yerdeki genel mimari farklılığın devam etmesini sağlar.	Frekans	6	7	11	56	40	3,97
	Yüzde	5,0	5,8	9,2	46,7	33,3	
Mimari mirasın korunması atalarımızdan kalan varlıklar olduğu için önemlidir.	Frekans	5	8	13	36	58	4,11
	Yüzde	4,2	6,7	10,8	30,0	48,3	
Mimari miras çocuklarımıza bırakmamız gereken değerli bir emanettir.	Frekans	5	7	11	40	57	4,14
	Yüzde	4,2	2,8	9,2	33,4	47,5	
Mimari miras varlıkları eğitim değeri taşımaktadır.	Frekans	6	9	19	46	40	3,87
	Yüzde	5,0	7,5	15,8	38,3	33,3	
Mimari mirasın korunması maliyeti yüksek olduğu için önemli değildir.	Frekans	17	24	17	24	38	3,35
	Yüzde	14,2	20,0	14,2	20,0	31,7	
Mimari miras doğal çevrenin bir parçası olduğu için mimari mirası koruduğum da doğal çevreyi de korumuş olurum.	Frekans	5	8	12	44	51	4,06
	Yüzde	4,2	6,7	10,0	36,7	42,5	
Kültürel mirasın korunması ile ilgili yasa ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibiyim.	Frekans	7	23	38	37	15	3,25
	Yüzde	5,8	19,2	31,7	30,8	12,5	
Mimari mirasın korunmasında restorasyon çalışmalarının önemli olduğunu düşünüyorum.	Frekans	8	11	20	43	38	3,76
	Yüzde	6,7	9,2	16,7	35,9	31,7	
Mimari miras varlığının bulunduğu yerde yeni yapıların inşa edilmesi alanın mimari dokusuna zarar verir.	Frekans	12	9	20	31	48	3,78
	Yüzde	10,0	7,5	16,7	25,8	40,0	
Genel Ortalama							3,84

Turizm öğrencilerinin mimari miras varlıklarının korunmasına yönelik algılarının genel ortalaması 3,84 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama, öğrencilerin mimari miras varlıklarının korunması gerektiği algısına sahip olduğunun göstergesidir. Turizm öğrencileri korumaya yönelik olarak en yüksek ortalama ile (4,14) "Mimari miras çocuklarımıza bırakmamız gereken değerli bir emanettir" ifadesine katıldıkları görülmektedir. En düşük katılım ortalaması ise (3,25) "Kültürel mirasın korunması ile ilgili yasa ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine aittir. İstatistik programı yardımı ile ters kodlanarak yorumlanan "Mimari mirasın korunması maliyeti yüksek olduğu için önemli değildir" ifadesine

verilen yanıtların ortalaması ise 3,35 olarak hesaplanmıştır. Genel olarak ifadelerle ait ortalamaların birbirine yakın olduğu ve öğrencilerin katılıyorum yönünde fikir beyan ettikleri sonucu elde edilmiştir. Bu veriler turizm öğrencilerinin mimari mirasın korunması gerektiği algısına sahip olduğunun göstergesidir.

Tablo 5: Turizm Öğrencilerinin Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılmasına Yönelik İfadelere Katılım Düzeyi

Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılmasına Yönelik İfadeler	Frekans ve Yüzde Değerleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Turistik ziyaretlerin mimari miras varlıklarını tahrip edeceğini düşünüyorum.	Frekans	12	20	54	22	12	2,99
	Yüzde	10,0	16,7	45,0	18,3	10,0	
Mimari miras yapılarının taşıma kapasiteleri ölçülüp ziyaretçi sayıları belirlendiği takdirde turizme açılmasının uygun olacağını düşünüyorum.	Frekans	8	7	13	52	40	3,90
	Yüzde	6,7	5,8	10,8	43,4	33,3	
Mimari miras yapılarının işlevselleştirilerek (restoran, otel, cafe vb.) turizme açılmasını doğru buluyorum.	Frekans	19	11	18	46	26	3,41
	Yüzde	15,8	9,2	15,0	38,3	21,7	
Mimari mirasın turist çekmek ve yerel kalkınma sağlamak için önemli bir araç olduğunu düşünüyorum.	Frekans	6	4	16	38	56	4,11
	Yüzde	5,0	3,3	13,3	31,6	46,7	
Mimari mirasın benzersiz turizm cazibelerinden biri olduğunu düşünüyorum.	Frekans	3	8	22	40	47	4,00
	Yüzde	2,5	6,7	18,3	33,3	39,2	
Mimari miras yapılarının turizme açılmasının, yapının bulunduğu çevrenin alt yapısını geliştireceğini düşünüyorum.	Frekans	5	5	26	48	36	3,87
	Yüzde	4,2	4,2	21,7	40,0	3,0	
Mimari miras varlıklarının turizme açılmasının bölgedeki taşınmazların (konut, arsa vb.) değerini arttıracığını düşünüyorum.	Frekans	7	9	20	42	42	3,85
	Yüzde	5,8	7,5	16,7	35,0	35,0	
Mimari miras varlıkları turizme açıldığında daha fazla değer ifade edeceğini düşünüyorum.	Frekans	6	9	14	54	37	3,88
	Yüzde	5,0	7,5	11,7	45,0	30,8	
Turizme açılmayan bir mimari miras varlığının eninde sonunda yok olacağını düşünüyorum.	Frekans	13	14	28	37	27	3,40
	Yüzde	10,8	11,7	24,2	30,8	22,5	
Mimari miras varlığının turizme açıldığında önemli bir ekonomik girdi yaratacağını düşünüyorum.	Frekans	5	5	24	49	37	3,89
	Yüzde	4,2	4,2	20,0	40,8	30,8	
Turizme açılan mimari miras varlığının bilinirliğinin artacağını düşünüyorum.	Frekans	4	3	32	46	35	3,87
	Yüzde	3,3	2,5	26,7	38,3	29,2	
Turizm hareketine katılanların mimari miras yapılarına zarar vermeyecek bilinçte olduklarını düşünüyorum.	Frekans	5	13	26	53	23	3,62
	Yüzde	4,2	1,8	21,7	44,2	19,2	
Mimari mirasın turizme açılması ile mimari geleneğin Dünya'da esin kaynağı oluşturacağını düşünüyorum.	Frekans	5	12	27	43	33	3,72
	Yüzde	4,2	10,0	22,5	35,8	27,5	
Mimari miras varlıklarıyla benzer mimari geleneğe sahip yeni yapıların inşa edilerek turizme açılmasını doğru buluyorum.	Frekans	10	8	22	48	32	3,69
	Yüzde	8,3	6,7	18,3	40,0	26,7	
Genel Ortalama							3,73

Turizm öğrencilerinin mimari miras varlıklarının turizme açılmasına yönelik algılarının genel ortalaması 3,73 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama öğrencilerin mimari miras varlıklarının turizm kapsamında değerlendirilmesine olumlu algıladıklarının göstergesidir. Turizm öğrencileri mimari miras varlıklarının turizme açılmasına yönelik olarak en yüksek ortalama ile (4,11) "Mimari mirasın turist çekmek ve yerel kalkınma sağlamak için önemli bir araç olduğunu düşünüyorum" ifadesine katıldıkları görülmektedir. En düşük katılım ortalaması ise (2,99) "Turistik ziyaretlerin mimari miras varlıklarını tahrip edeceğini düşünüyorum" ifadesine aittir. Bu ifade ölçekte ters soru olarak yer aldığından, istatistik programı yardımı ile ters kodlanarak yorumlanmıştır. Bu ifadeye ait ortalamaların en düşük ortalama olmasının bu duruma bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir. Genel olarak ifadelerle ait ortalamaların birbirine yakın olduğu ve öğrencilerin katılıyorum yönünde fikir beyan ettikleri sonucu elde edilmiştir. Bu veriler turizm öğrencilerinin mimari mirasın turizme açılması gerektiği algısına sahip olduğunun göstergesidir.

Tablo 6: Sanat Tarihi Öğrencileri Açısından Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılması ile Mimari Miras Varlıklarının Korunması Arasındaki İlişki

		Koruma Algısı	Turizme Açılma Algısı
Koruma Algısı	Pearson Correlation	1	0,635**
	Sig. (2-tailed)		0,000
	N	140	140
Turizme Açılma Algısı	Pearson Correlation	0,635**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	
	N	140	140
İstatistiksel anlamlılık düzeyleri * 0,05 ve ** 0,01'dir.			

Sanat tarihi öğrencileri açısından ilişki analizine bakıldığında 0,635 olan Pearson Correlation kat sayısına göre mimari miras varlıklarının turizme açılması ile mimari miras varlıklarının korunması arasında güçlü, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 7: Sanat Tarihi Öğrencileri Açısından Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılmasının Mimari Miras Varlıklarının Korunması Üzerindeki Etkisi

	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
		3,790	0,000		
Turizme Açılma Algısı	0,751	9,657	0,000	1,000	1,000
Bağımlı Değişken: Koruma Algısı					
R²: 0,403; F: 93,256; Durbin-Watson: 1,718					

Yukarıdaki tabloya bakıldığında, sanat tarihi öğrencileri açısından mimari miras varlıklarının turizme açılmasının mimari miras varlıkların korunması üzerinde % 40 (R²=0,403) oranında etkili olduğu görülmektedir. Analizde oto korelasyon sorunu olup olmadığını belirlemek için bakılan Durbin-Watson katsayısı 1,718 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 1,5 ile 2,5 arasında olması analizde herhangi bir oto korelasyonun oluşmadığını göstermektedir. Analizde çoklu doğrusallık sorunu olup olmadığını tespit etmek için Tolerance ve Vif değerleri hesaplanmaktadır. Tolerance değerinin 0,1'den büyük olması ve Vif değerinin 10'dan küçük olması çoklu doğrusallık sorunu olmadığını göstermektedir. Buradan hareketle çalışma kapsamında yapılan analizde çok doğrusallık sorunu olmadığı görülmektedir (Tolerance=1,000; VIF=1,000) Beta değerinin

pozitif olması ilişkinin doğrusal olduğunu göstermektedir. Yani, mimari miras varlıklarının turizme açılması bu varlıklarının korunmasını artırmaktadır.

Tablo 8: Turizm Öğrencileri Açısından Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılması ile Mimari Miras Varlıklarının Korunması Arasındaki İlişki

		Koruma Algısı	Turizme Açılma Algısı
Koruma Algısı	Pearson Correlation	1	0,688**
	Sig. (2-tailed)		0,000
	N	120	120
Turizme Açılma Algısı	Pearson Correlation	0,688**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	
	N	120	120

İstatistiksel anlamlılık düzeyleri * 0,05 ve ** 0,01'dir.

Turizm öğrencileri açısından ilişki analizine bakıldığında 0,688 olan Pearson Correlation kat sayısına göre mimari miras varlıklarının turizme açılması ile mimari miras varlıklarının korunması arasında güçlü, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 9: Turizm Öğrencileri Açısından Mimari Miras Varlıklarının Turizme Açılmasının Mimari Miras Varlıklarının Korunması Üzerindeki Etkisi

	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
		3,894	0,000		
Turizme Açılma Algısı	0,745	10,286	0,000	1,000	1,000

Bağımlı Değişken: Koruma Algısı
R²: 0,473; **F:** 105,795; **Durbin-Watson:** 1,748

Tablo 9 incelendiğinde, turizm öğrencileri açısından mimari miras varlıklarının turizme açılmasının mimari miras varlıklarının korunması üzerinde % 47 (R²=0,473) oranında etkili olduğu görülmektedir. Yani, mimari miras varlıklarının turizme açılması bu varlıklarının korunmasını artırmaktadır.

SONUÇ

Kültürel miras ona miras niteliğini veren evrensel değerlerin yanı sıra, gençlere yeni öğrenme ve gelişme fırsatları sunmakta, insanlara güzel duygular ve sıcak anılar yaşatmakta, yaratıcılığı ve keşfetme güdüsünü beslemekte, hayata bakış açısına derinlik katmakta ve geçmişten öğrenilecek çok şey olduğunu göstermektedir. Mimari miras kültürel mirasın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Mimari mirasın korunması ve turizm kapsamında değerlendirilmesi konularının ele alındığı bu çalışmada sanat tarihi ve turizm bölümü öğrencilerinin görüşleri incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların demografik özellikleri analizler yapılmadan önce oransal olarak bir birine yakın değerlerde kategorize edilmiştir. Genel olarak araştırmaya katılanların demografik özellikleri farklılık analizleri yapılabilecek oranlarda olduğundan katılımcıların mimari mirasın korunmasına ve turizme açılmasına yönelik algılarının demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda 7 demografik özellik açısından da anlamlı

bir farklılık tespit edilememiştir. Bu sonucun araştırmaya katılanların öğrenci olmasından ve demografik olarak birbirine yakın özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında sanat tarihi ve turizm öğrencilerinin algıları ayrı ayrı analizlere tabi tutularak yorumlanmıştır. İlk olarak sanat tarihi öğrencilerinin mimari mirasın korunmasına ve turizm açısından değerlendirilmesine yönelik ifadelerle katılım düzeyleri ve genel ortalamaları hesaplanmıştır. Sanat tarihi öğrencilerinin korumaya yönelik ifadelerle katılım düzeylerinin ortalaması 3,92; turizme açılmasına yönelik ifadelerle katılım düzeylerinin ortalaması 3,73 olarak hesaplanmıştır. Turizm öğrencileri açısından yapılan analiz sonuçlarında ise, turizm öğrencilerinin korumaya yönelik ifadelerle katılım düzeylerinin ortalaması 3,84; turizme açılmasına yönelik ifadelerle katılım düzeylerinin ortalaması 3,73 olarak hesaplanmıştır. Bu ortalamalar doğrultusunda turizm öğrencilerinin de en az sanat tarihi öğrencileri kadar koruma bilincine sahip oldukları söylenebilir. Bu sonuç, turizmcilerin koruma bilincinin düşük olduğu ve mimari miras varlıklarını pazarlanabilir birer ürün olarak gördüğü düşüncesinin yanlış olduğunu göstermektedir. Sanat tarihi ve turizm öğrencilerinin mimari miras varlıklarının turizme açılmasına yönelik ifadelerle katılım düzeylerinin ortalamasının aynı olması, sanat tarihi öğrencilerinin de mimari miras varlıklarının turizme açılmasına turizm öğrencileri kadar olumlu baktığını göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda sanat tarihi öğrencilerinin mimari miras varlıklarının turizme açılması gerektiği görüşüne sahip olduğu söylenebilir.

Sanat tarihi öğrencilerinin görüşleri açısından yapılan korelasyon analizi sonucunda mimari miras varlıklarının korunması ile turizme açılması arasında anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir. Sonrasında yapılan regresyon analizi sonucunda mimari mirasın turizme açılmasının mimari mirasın korunması üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda mimari miras varlıklarının turizme açılmasının sanat tarihi öğrencileri açısından mimari mirasın korunmasına olumlu etki yaptığı belirtilebilir. Turizm öğrencilerinin görüşleri açısından yapılan korelasyon analizi sonucunda da mimari miras varlıklarının korunması ile turizme açılması arasında anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir. Yapılan regresyon analizi sonucunda, mimari mirasın turizme açılmasının mimari mirasın korunması üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, mimari miras varlıklarının turizme açılmasının hem sanat tarihi hem de turizm bölümü öğrencilerinin koruma algılarını arttırdığını göstermektedir. Dolayısı ile mimari miras varlıklarının turizme açılması koruma bilincinin azalmasına değil aksine artmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, mimari miras varlıklarının turizme açılması hem sanat tarihi hem de turizm öğrencileri açısından mimari mirasın korunmasını olumlu yönde etkilemektedir. Bu sonuç mimari miras varlıklarının turizm kapsamında kullanılmasının, mimari mirasın korunması söz konusu olduğunda, geleceğin turizm ve sanat tarihi temsilcileri açısından herhangi bir sakıncası olmadığını göstermektedir. Bu alanda araştırma yapacak kişilere, öğrencilere yönelik yapılan bu araştırmanın sektörde yer alan kesimlere yönelik yapması önerilebilir. Bu sayede eğitim alan kişiler ile bu alanda aktif faaliyet gösteren kişilerin görüşleri karşılaştırılabilir.

Kaynakça

- Alnafeesi, A. M. (2013). "The Role & Impact Of Preservation Architectural Heritage On Domestic Tourism" . In: *International Conference on Tourism Development: Building The Future Of Tourism*, 4 February 2013, (ss. 93-100) Penang, Malaysia.
- Arslan Kalay, H. ve Yenişehirlioğlu, E. (2017). "Kültürel Miras Yönetiminde Bir Çatışma Unsuru"; *Turizm, Uluslararası Kültürel Miras ve Turizm Kongresi*, 19-21 Mayıs 2017, Konya.
- Awadh, G. O. (2007). "Tourism and Heritage Conservation: 21st Century Challenge Case: Zanzibar Stone Town". *The Manifestation of African Perspectives Dialogues on Urbanism and Architecture* 6th – 8th December 2007, TU Delft, The Netherlands.
- Ballantyne, R.; Hughes, K., Ding, P. ve Liu, D. (2014). "Chinese and International Visitor Perceptions of Interpretation at Beijing Built Heritage Sites", *Journal of Sustainable Tourism*, 22(5), 705-725.
- Bandara, H. M. (2003). *Cultural Tourism: Impacts and Policy*. (Ed.) Gunawardene, P. Katugampola M. ve Dharmawardene R., "Essays in Archaeology: In Honour of Professor Senaka Bandaranayake". Godage International Publishers, Colombo.
- Bevan, R. (2006). *The Destruction of Memory: Architecture at War*, Reaktion Books: London.
- Bonn, M. A., Joseph, M., Sacha, M., Dai, M., Hayes, S. ve Cave, J. (2007). "Heritage/Cultural Attraction Atmospherics: Creating the Right Environment for the Heritage/Cultural Visitor", *Journal of Travel Research*, 45(3), 345-354.
- Brumann, C. (2015). *Cultural Heritage*, (Ed.) James D. Wright, "International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences", Elsevier: Oxford.
- Buckley, R. (2004). "The Effects of World Heritage Listing on Tourism to Australian National Parks", *Journal of Sustainable Tourism*, 12(1), 70-84.
- Çapar, G. ve Yenipınar, U. (2016). "Somut Olmayan Kültürel Miras Kaynağı Olarak Yöresel Yiyeceklerin Turizm Endüstrisinde Kullanılması". *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 4(1), 100-115.
- Dewi, C. (2017). "Rethinking Architectural Heritage Conservation in Post-Disaster Context". *International Journal of Heritage Studies*, 23(6), 587-600.

- Doğaner, S. (2003). "Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması" *Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 16- 18 Nisan 2003, İzmir, 1-8.
- Du Cros, H. (2001). "A New Model to Assist in Planning For Sustainable Cultural Heritage Tourism". *International Journal of Tourism Research*, 3(2), 165–170.
- Feilden, B. M. (2003). *Conservation of Historic Buildings*, Architectural Press: Oxford.
- Garrod, B. ve Fyall, A. (2000). "Managing heritage tourism", *Annals of Tourism Research*, 27(3), 682–708.
- Graham, B., Ashworth, G. J. ve Tunbridge, J. E. (2000). *A Geography of Heritage*, New York: Oxford.
- Günlü, E., Pınar, İ. ve Yağcı, K. (2009). "Preserving Cultural Heritage and Possible Impacts on Regional Development: Case of Izmir". *International Journal of Emerging and Transition Economies*, 2(2), 213-229.
- Icomos (1999). "Kültürel Miras Değeri Taşıyan Alanlarda Turizm Yönetimi", Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0473172001407841550.pdf
- Icomos (2013). "ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi" http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0623153001387886624.pdf
- İsmep Rehber Kitaplar (2014). "Kültürel Mirasın Korunması", İstanbul.
- Jokilehto, J. (1999). *A History of Architectural Conservation*, Butterworth Heinemann: Oxford.
- Jordan, L. A. (2013). "Managing Built Heritage for Tourism in Trinidad and Tobago: Challenges and Opportunities", *Journal of Heritage Tourism*, 8(1), 49-62.
- Kahraman, N. ve Türkay, O. (2006). *Turizm ve Çevre*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Landorf, C. (2009). "Managing for Sustainable Tourism: A Review of Six Cultural World Heritage Sites", *Journal of Sustainable Tourism*, 17(1), 53-70.
- Matthews, T., ve Grant-Smith, D. (2017). "Managing Ensemble Scale Heritage Conservation in the Shandon Architectural Conservation Area in Cork, Ireland", *Cities*, 62, 152-158.
- Mckercher, B. ve Du Cros, H. (2002). *Cultural Tourism: The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*, Routledge: London.
- Mckercher, B., Ho, P. S. ve Du Cros, H. (2005). "Relationship Between Tourism and Cultural Heritage Management: Evidence From Hong Kong", *Tourism Management*, 26(4), 539-548.
- Meskeel, L. (2009). "Talking of Human Rights: Histories, Heritages and Human Remains", *Reviews in Anthropology*, 38(4), 308–326.
- Nasser, N. (2003). "Planning for Urban Heritage Places: Reconciling Conservation, Tourism, And Sustainable Development". *SEGA Journals*, 17(4), 467-479.
- Nataraja, T. C. (2014). "Cultural Heritage Tourism In India", https://www.academia.edu/4284484/Cultural_Heritage_Tourism1
- Office Of Environment And Heritage. (2005). A Summary Of The State Of The Parks 2004 Report And Future Management Actions In Response To It, Department of Environment and Conservation (NSW), Sydney.
- Orbasli, A. (2008). *Architectural Conservation*. Oxford: Blackwell.
- Pearson, M. ve Sullivan, S. (1995). *Looking After Heritage Places*, Melbourne University Press: Melbourne.
- Pederson, A. (2002). *Managing tourism at World Heritage Sites*, World Heritage Centre: Paris.
- Poria, Y., Butler, R. ve Airev, D. (2003). "The Core of Heritage Tourism", *Annals of Tourism Research*, 30(1), 238–254.
- Prat Forga, J. M. ve Cánoves Valiente, G. (2017). "Cultural Change And Industrial Heritage Tourism: Material Heritage of the Industries of Food and Beverage in Catalonia (Spain)", *Journal of Tourism and Cultural Change*, 15(3), 265-286.
- Richards, G. (1999). "Heritage Visitor Attractions in Europe: A Visitor Profile", *Interpretation*, 4(3), 9-13.
- Riley, M. ve Harvey, D. (2005). "Landscape Archaeology, Heritage and the Community in Devon: An Oral History Approach". *International Journal of Heritage Studies*, 11(4), 269–288.
- Rodwell, D. (2008). *Conservation and Sustainability in Historic Cities*, John Wiley & Sons: Oxford.
- Saradj, F. M., Pilakoutas, K. ve Hajirasouliha, I. (2017). "Prioritization of Interventions for Strengthening Architectural Heritage", *Urbanism*, 8(3), 283-298.
- Yazicioğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2007). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Detay Yayıncılık: Ankara.

Summary

Cultural heritage is now an increasingly popular and scientific interest worldwide and the conceptual scope is constantly expanding. An important part of the cultural heritage is the architectural heritage assets expressing immovable structures built up by humans from the past to the present day. The destruction or disappear of any cultural or architectural heritage means impoverishment for the inheritance of the whole world of nations. Cultural and architectural heritage is part of the world heritage and protection of them is the common task of all mankind.

The use of cultural heritage assets in tourism is at least as old as the concept of tourism. Because cultural heritage tourism is a matter that has been the biggest share in tourism all over the world and has been processed for a long time. Therefore, there is sometimes a conflict between the tourism sector and the cultural heritage sector in this context. It is thought that the protection of cultural assets is pushed to the background when the economic benefit is held in the foreground in the tourism sector. Nevertheless, cultural heritage directors preserve the protection and do not see enough sensitivity to the protection of the tourism industry.

In this study, the perceptions and attitudes of students who are accepted as cultural heritage and tourism representatives towards about affects on protection of using the architectural heritage in tourism on the protection of the architectural heritage have discussed. Because of the bachelor students of tourism and art history are the people to be directly addressed in the future such as the preservation of the architectural heritage and the use of it in tourism, universe of this research is composed by these students. It is believed that the research will contribute to the effective use of tourism in the future by preserving its architectural heritage. It is important that there is not enough research done in this context and that the contribution of the research towards the future is to be investigated.

The purpose of this study is to determine the effect of using the architectural heritage as a charm element in the tourism sector in terms of art history students and tourism students as to what kind of effect it has on the preservation of the

architectural heritage. In addition to this, In addition, the perceptions of tourism and art history students will handle separately. For this reason, within the scope of the research, questionnaires were applied to the associate and undergraduate students who were educated in the art history and tourism departments of Yüzüncü Yıl University. There are 600 registered students in art history section and 200 students in tourism department in 2016-2017 education period. Within the scope of the survey, it was determined that 260 of the 500 collected surveys were distributed to be evaluated.

As a result, the opening of architectural heritage assets to tourism positively affects the preservation of architectural heritage both in terms of art history and tourism students. This result indicates that the use of architectural heritage assets within tourism is not a drawback in terms of representatives of tourism and art history of the future in terms of preservation of architectural heritage. It may be advisable for this area to carry out research on the people who will be involved in the research. This view can be compared with the people who are educated and the people who are active in this area.
